

Hvordan har det gått med arbeidsinnvandrerne fra Øst-Europa?

Økonomisk integrasjon i arbeidslivet og velferdsstaten

Jon Horgen Friberg

Avslutningskonferanse: *Kunnskapsutvikling om arbeidsinnvandring*

21. Mai 2015

Skille mellom økonomisk integrasjon på kort og lang sikt:

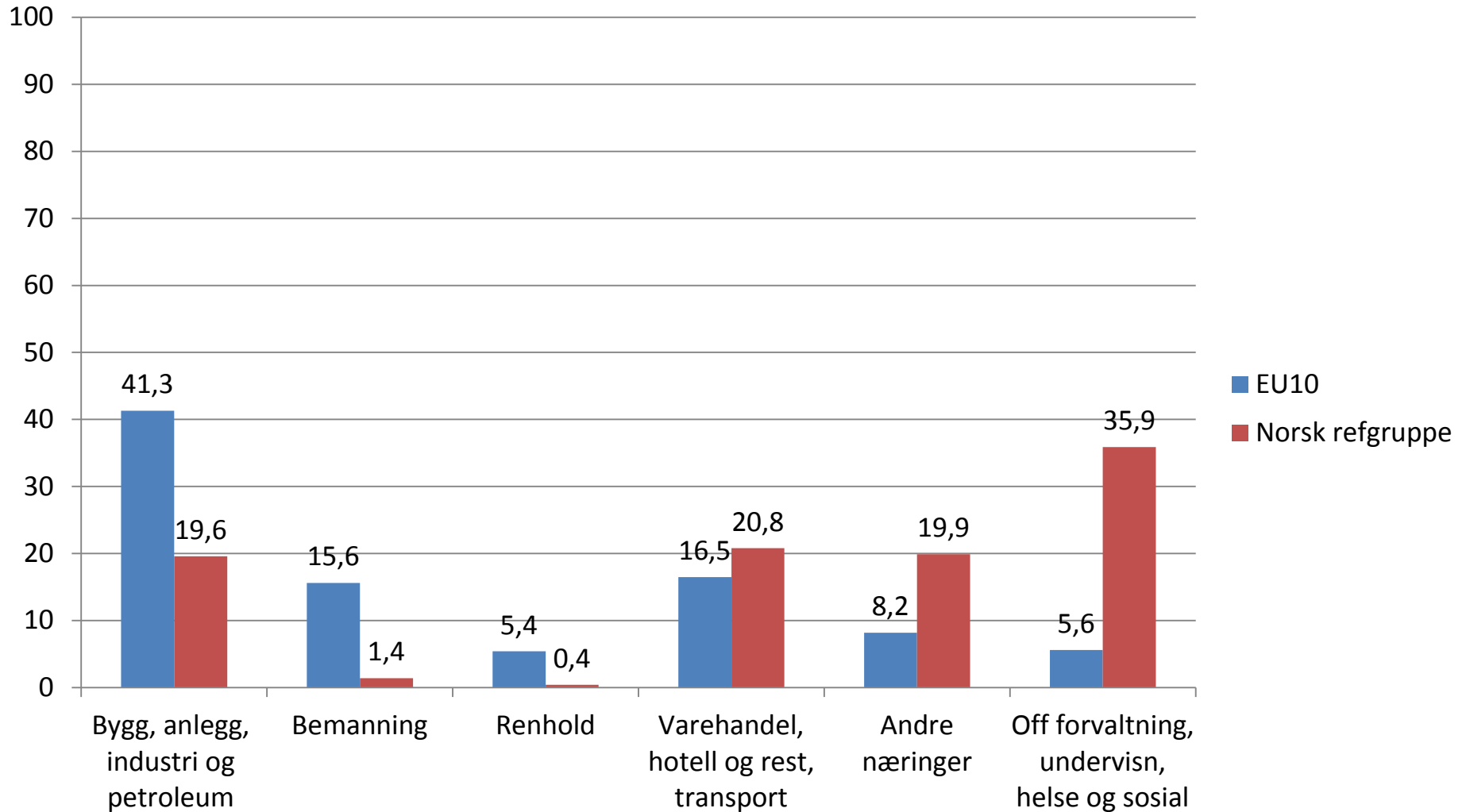
Rammer for kortsiktig integrasjon:

- Etterspørsel: Strukturell «mangel» på arbeidskraft → innvandrere rekrutteres som billig, villig og fleksibel arbeidskraft som kan fylle stillinger som er lite attraktive for innfødte
- Tilbud: Manglende språk og kulturkompetanse, kortsiktig perspektiv, «et øye på naboen hjemme i Polen»
- Resultat: Økt *dualisering* mellom «kjerne» og «periferi» migrant-intensive bransjer

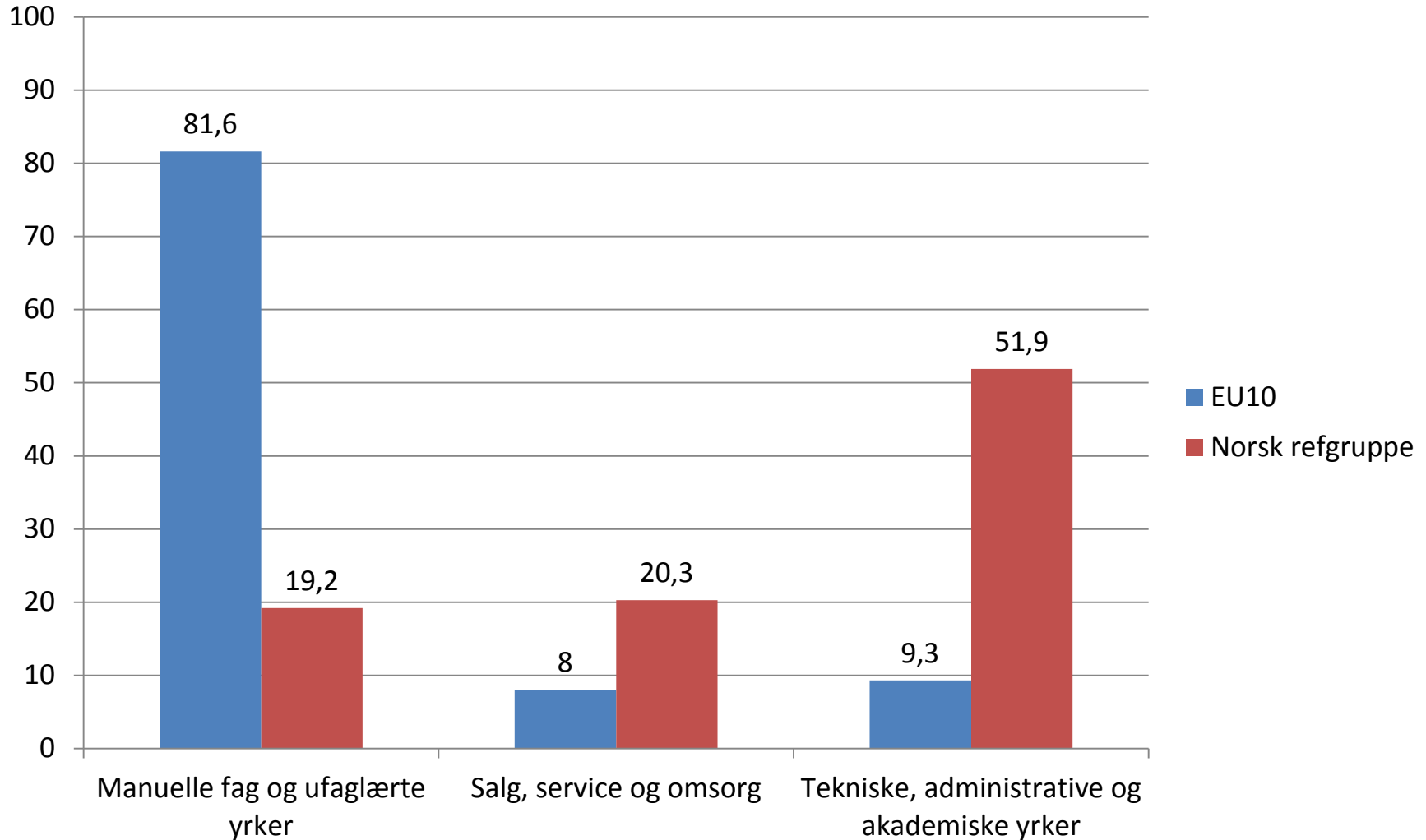
Hva sier empirien om nye arbeidsinnvandrere (register og survey) :

- Sysselsettings-konsentrasjon (næringer, yrker og nisjer)
- Relativt lav lønn/ lav inntekt
- Usikker tilknytning – dårlig arbeidsmiljø

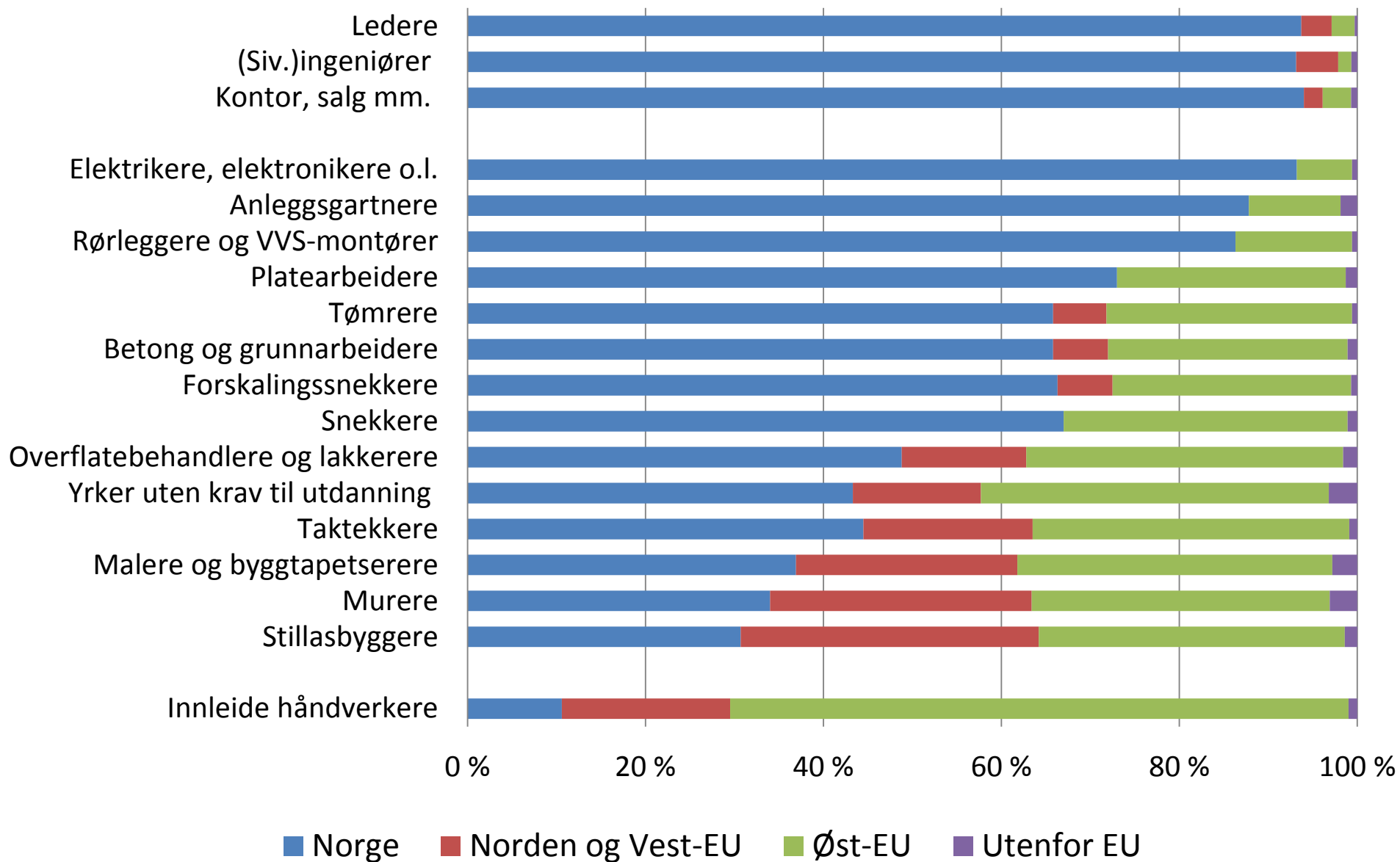
Sysseissettingskonsentrasjon i bestemte næringer:

Sysseissettingskonsentrasjon i bestemte yrker:

Syssettingskonsentrasjon innad i byggenæringa

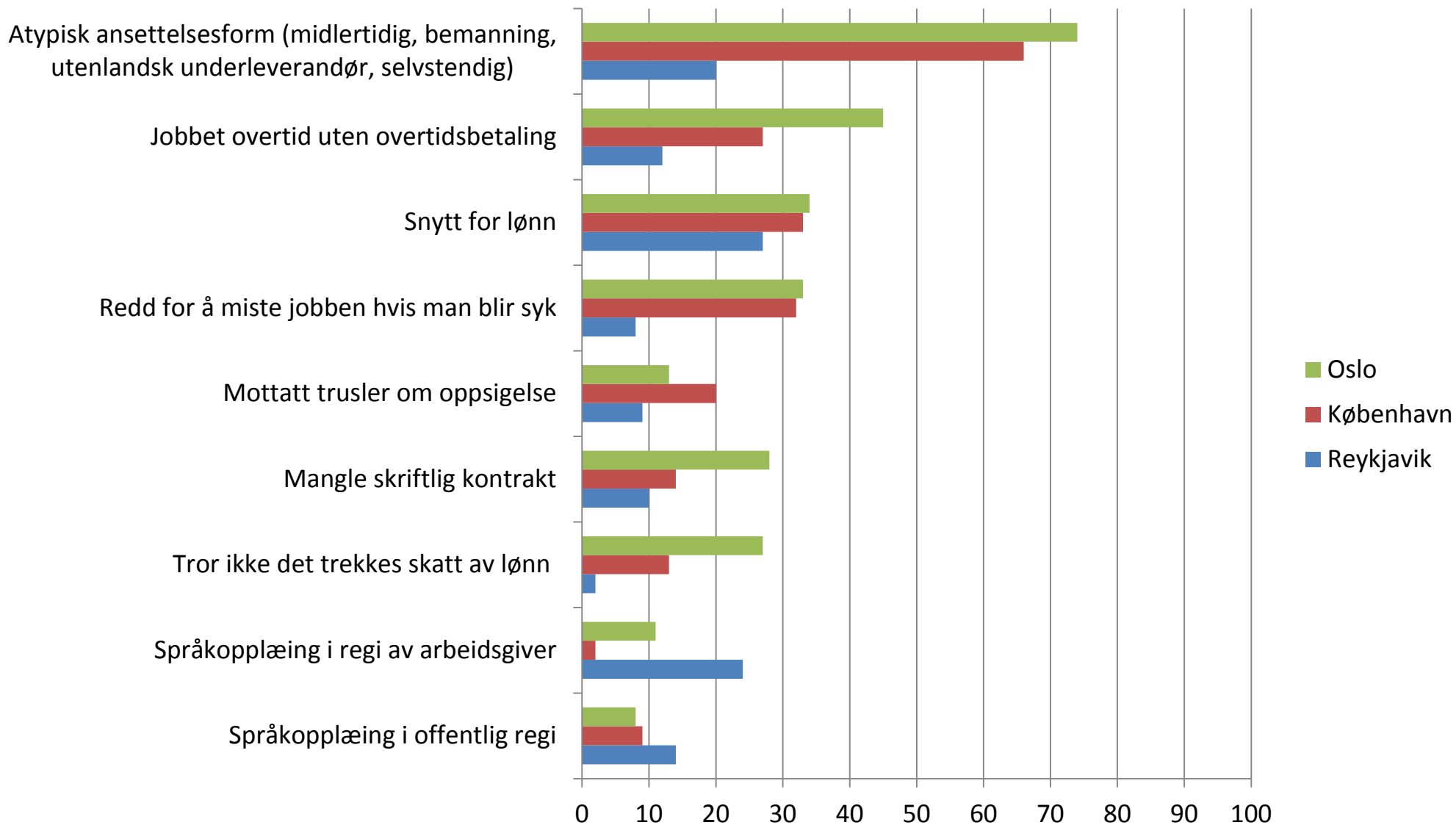

Relativt lav inntekt

Tabell 1: Gjennomsnittlig yrkesinntekt i 2012 blant arbeidstakere med yrkesinntekt over én G.

<u>Næring</u>	EU10 bosatt > 1 år	Norskfødt uten innvandrerbakgrunn	<u>Inntekt i prosent</u>
Total	347 852	485 562	<u>71,6</u>
Jordbruk, skog, fiske	281 670	450 558	<u>62,5</u>
Olje, bergverk, industri	385 560	611 813	<u>63,0</u>
Bygg og anlegg	351 628	490 565	<u>71,7</u>
Bemanning	304 392	409 054	<u>74,4</u>
Renhold	270 822	400 560	<u>67,6</u>
 <u>Yrke</u>			
Håndverkere o.l.	354 734	461 685	<u>76,8</u>
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere mv	359 766	468 321	<u>76,8</u>
Salgs-, service- og omsorgsykker	281 480	315 936	<u>89,1</u>

Usikker tilknytning og dårlig arbeidsmiljø

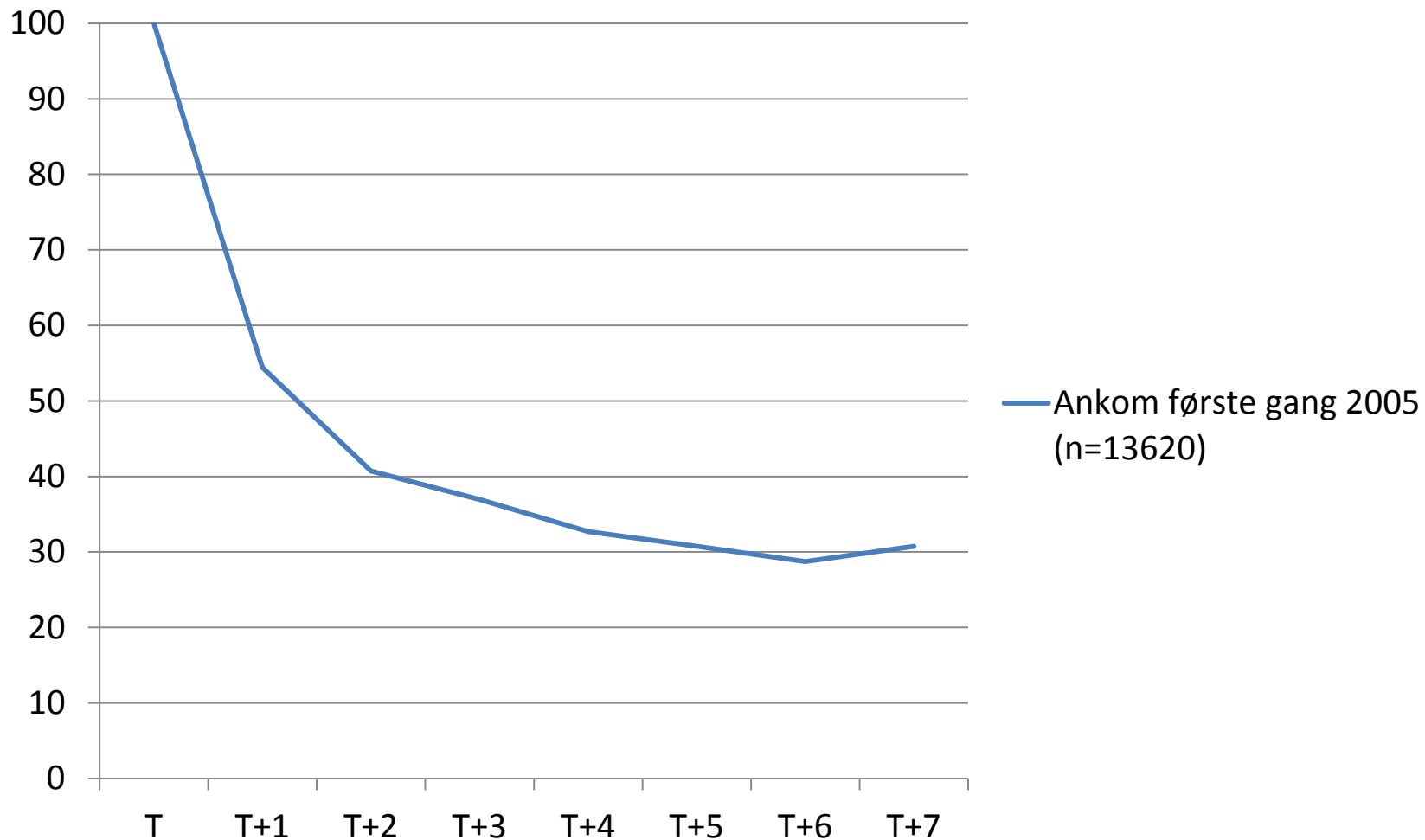

Men hva vil skje på lang sikt på sikt?

Tre hypoteser om arbeidsinnvandrernes langsiktige integrasjon i Norge

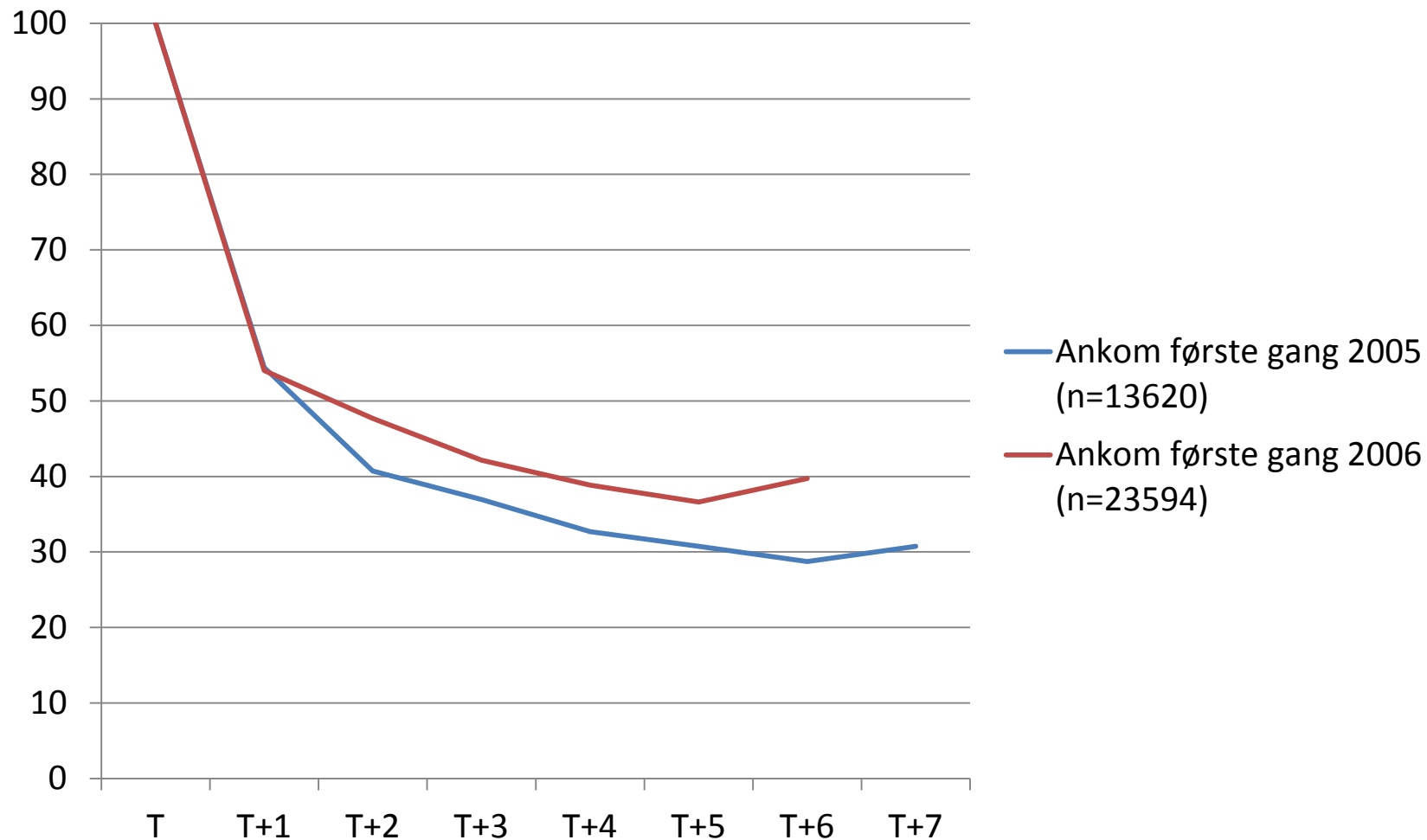
Hypotese	Integrasjon i arbeidslivet	Forhold til velferdsstaten
1. Midlertidig mobilitet	Svak integrasjon	De reiser hjem. Ingen grunn til bekymring (for oss)
2. Assimilering	Gradvis «oppheiting» og tettere integrasjon i kjernen av arbeidslivet	De nærmer seg øvrig befolkning i bruk av tjenester. Ingen grunn til bekymring
3. Permanent segmentering	Stagnasjon i periferien av arbeidsmarkedet	Gradvis marginalisering og økt velferdsavhengighet

Midlertidig eller permanent mobilitet?

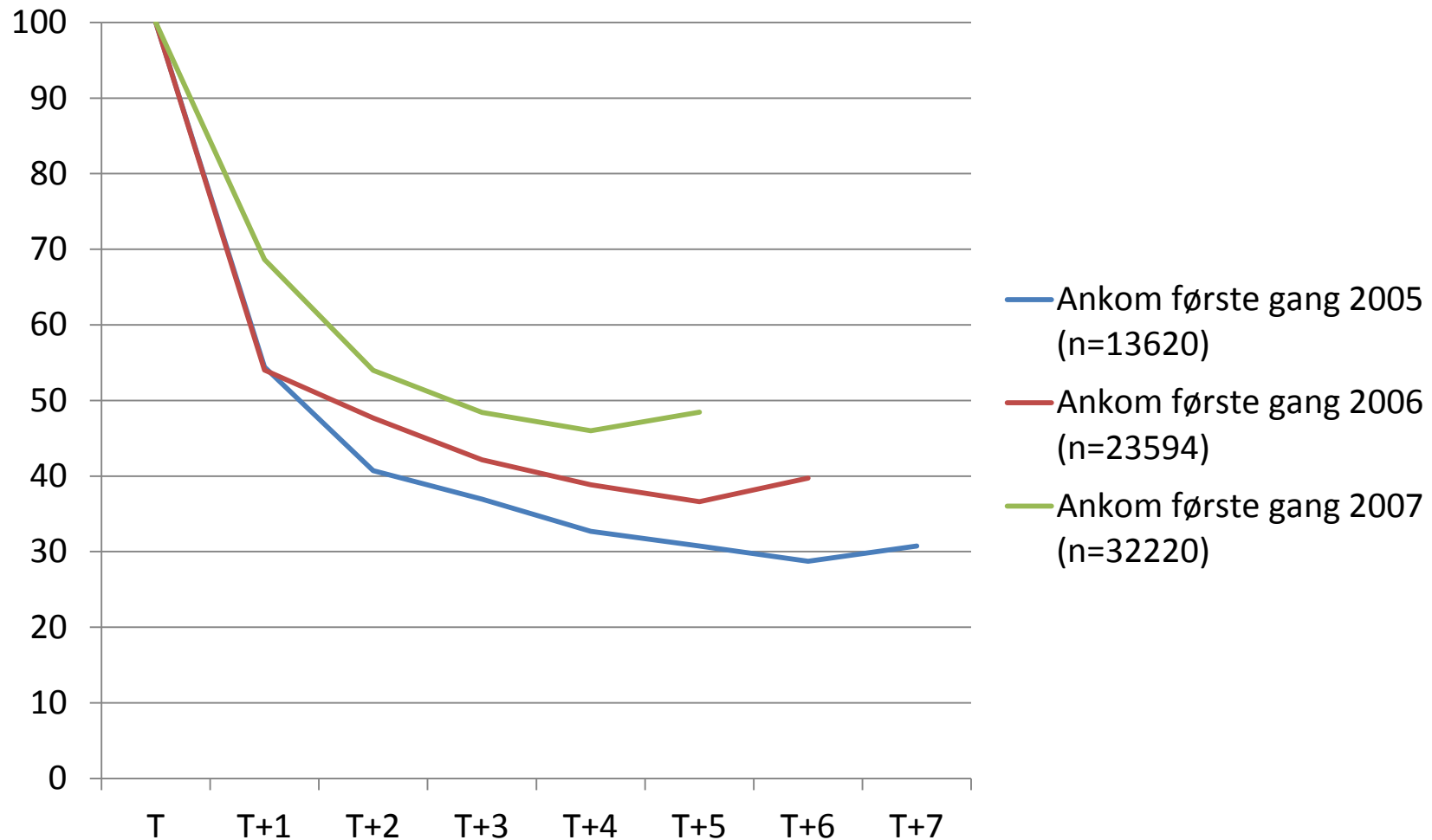
Figur 2: Andel som fortsatt var registrert bosatt eller sysselsatt i Norge i 1-7 år etter ankomst-år (T), etter hvilket år de først ankom Norge.

Midlertidig eller permanent mobilitet?

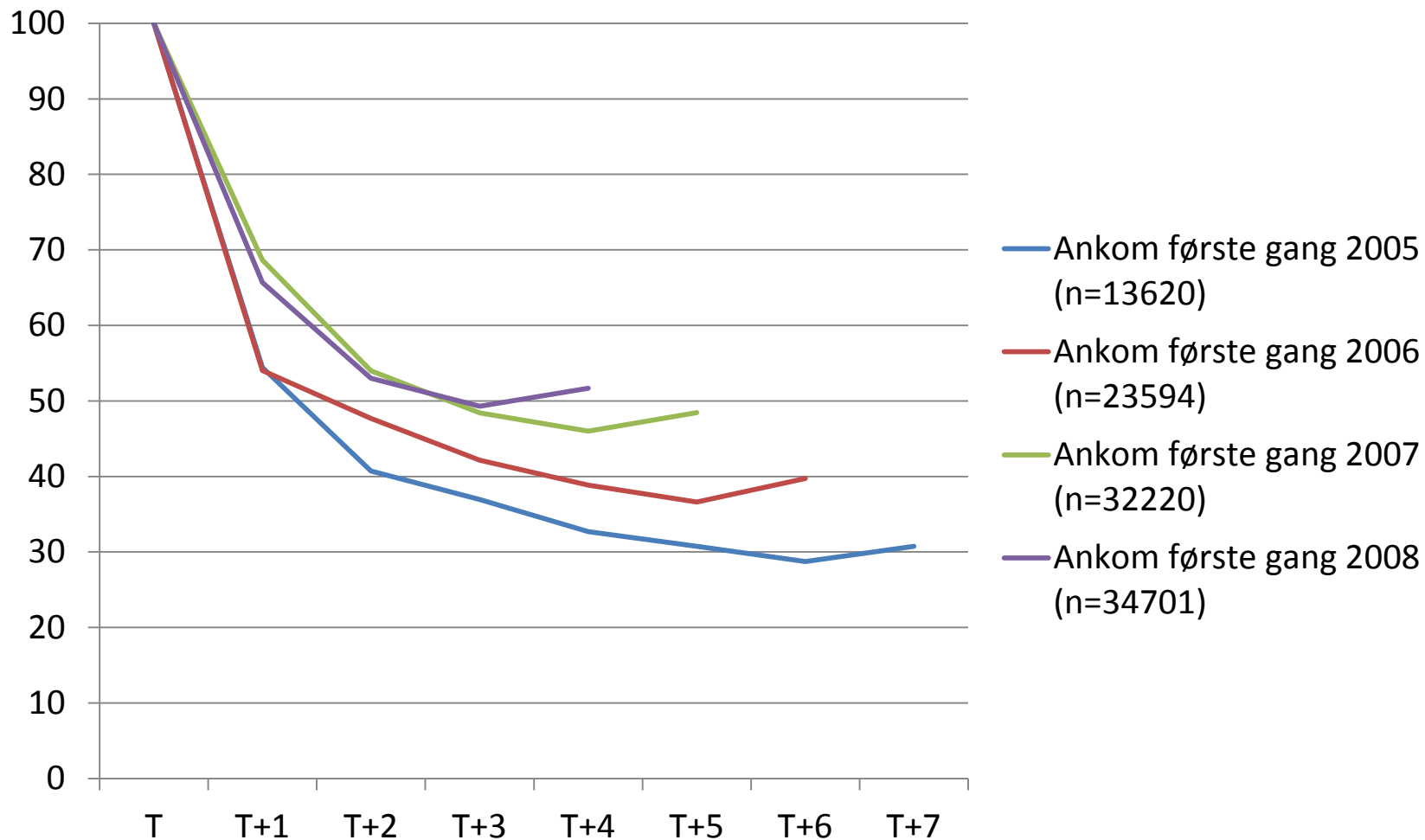
Figur 2: Andel som fortsatt var registrert bosatt eller sysselsatt i Norge i 1-7 år etter ankomst-år (T), etter hvilket år de først ankom Norge.

Midlertidig eller permanent mobilitet?

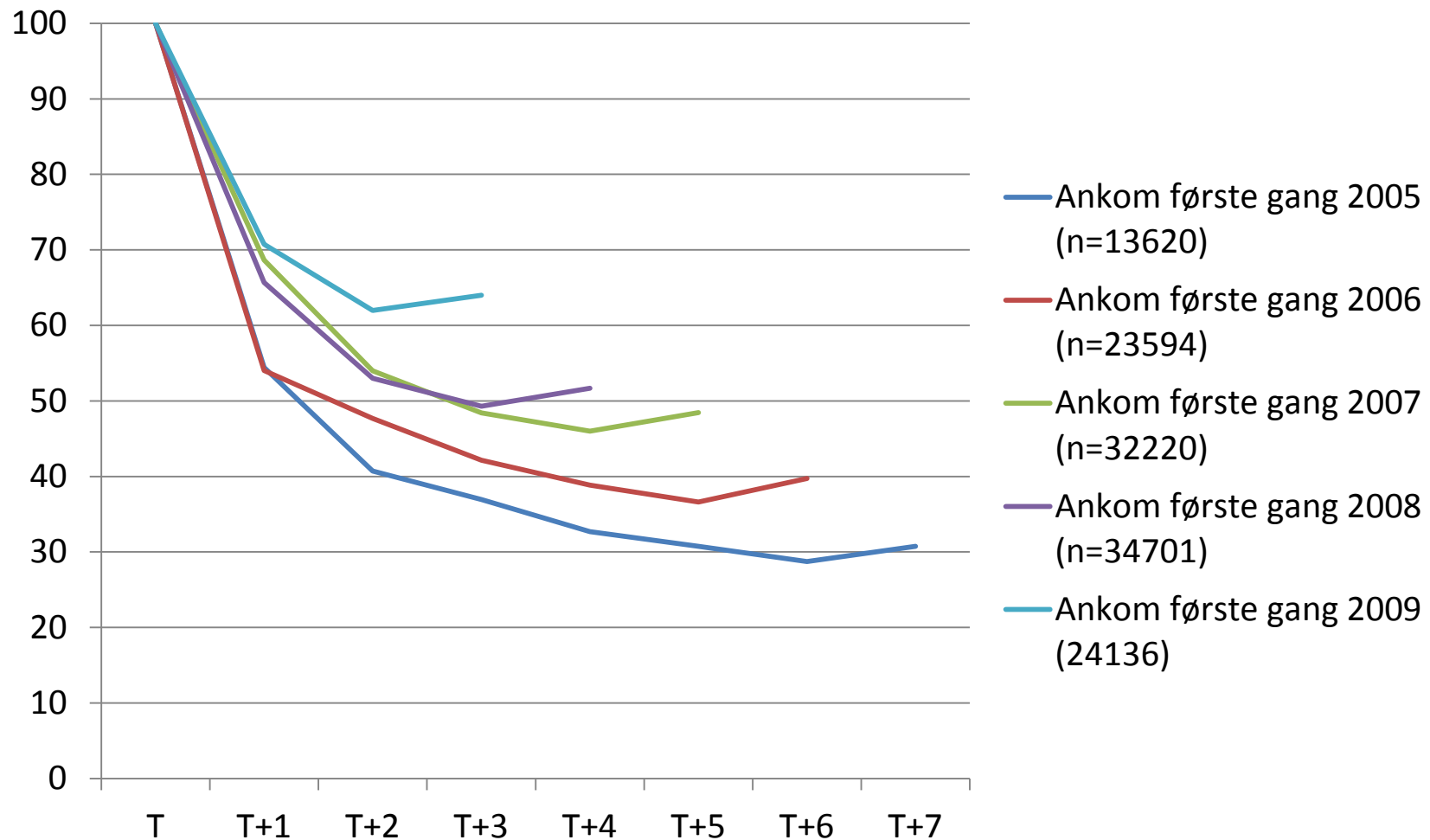
Figur 2: Andel som fortsatt var registrert bosatt eller sysselsatt i Norge i 1-7 år etter ankomst-år (T), etter hvilket år de først ankom Norge.

Midlertidig eller permanent mobilitet?

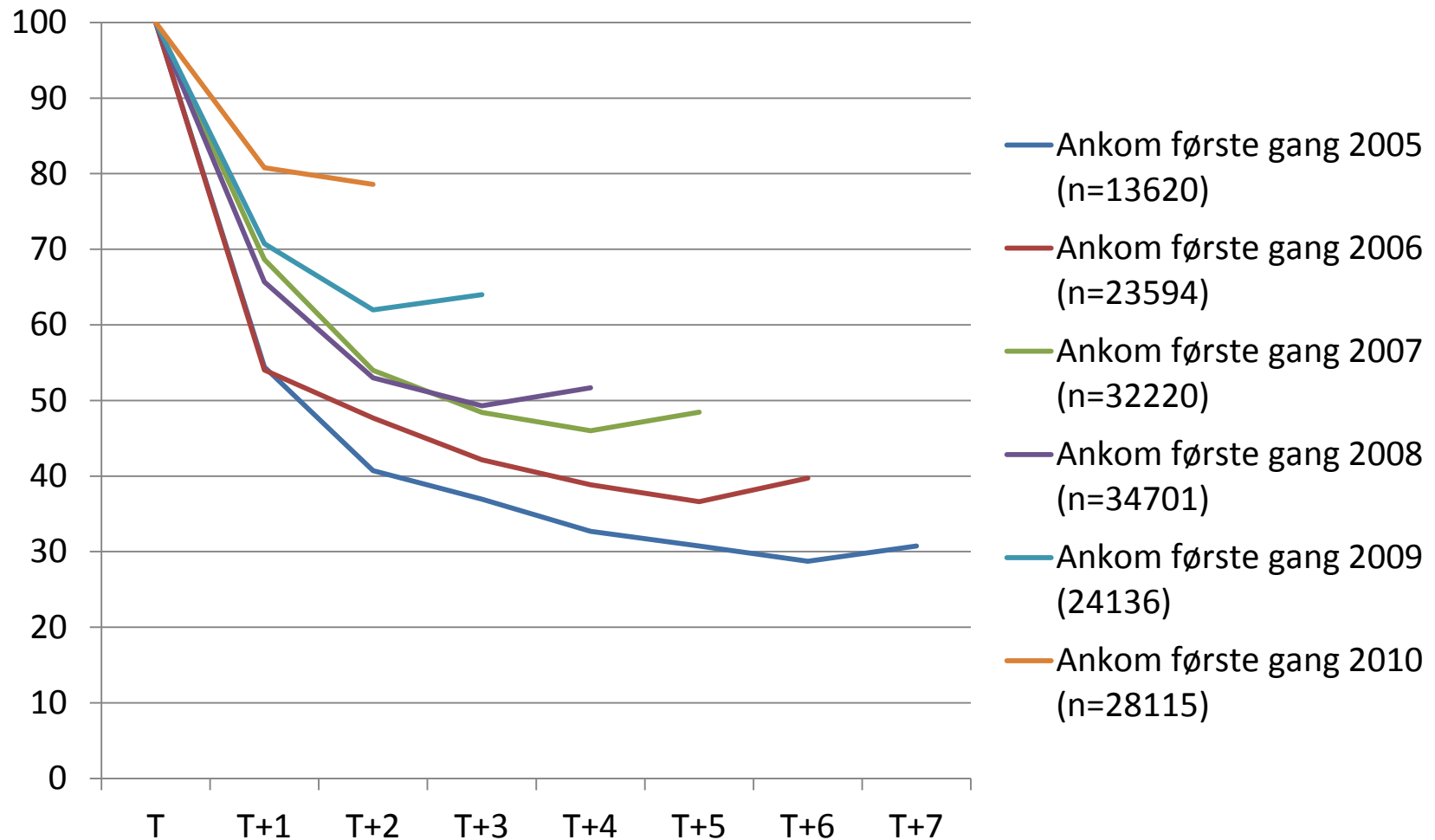
Figur 2: Andel som fortsatt var registrert bosatt eller sysselsatt i Norge i 1-7 år etter ankomst-år (T), etter hvilket år de først ankom Norge.

Midlertidig eller permanent mobilitet?

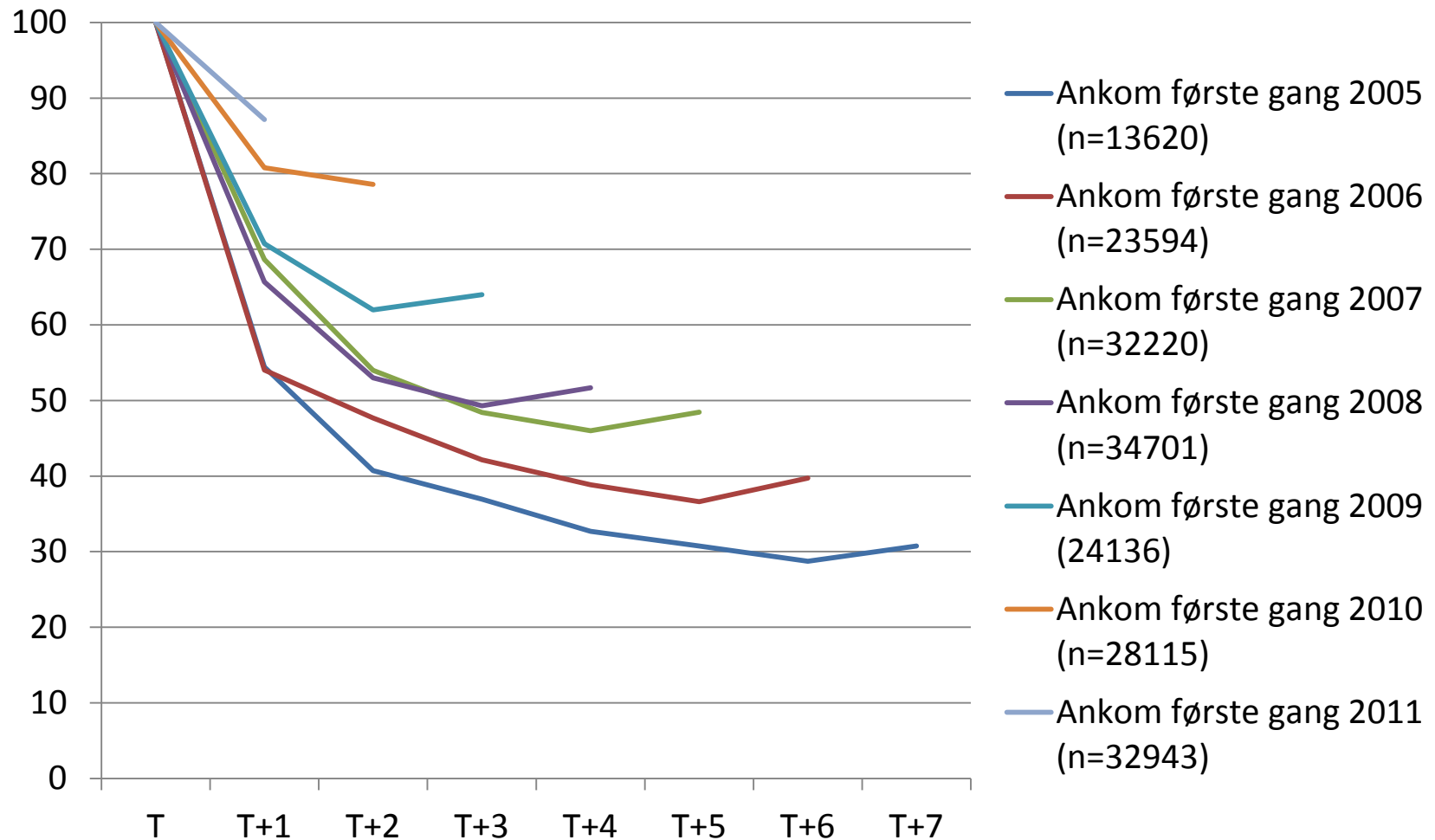
Figur 2: Andel som fortsatt var registrert bosatt eller sysselsatt i Norge i 1-7 år etter ankomst-år (T), etter hvilket år de først ankom Norge.

Midlertidig eller permanent mobilitet?

Figur 2: Andel som fortsatt var registrert bosatt eller sysselsatt i Norge i 1-7 år etter ankomst-år (T), etter hvilket år de først ankom Norge.

Midlertidig eller permanent mobilitet?

Figur 2: Andel som fortsatt var registrert bosatt eller sysselsatt i Norge i 1-7 år etter ankomst-år (T), etter hvilket år de først ankom Norge.

Endringer i familie- og bosituasjon

Kilde: Polonia i Oslo 2010

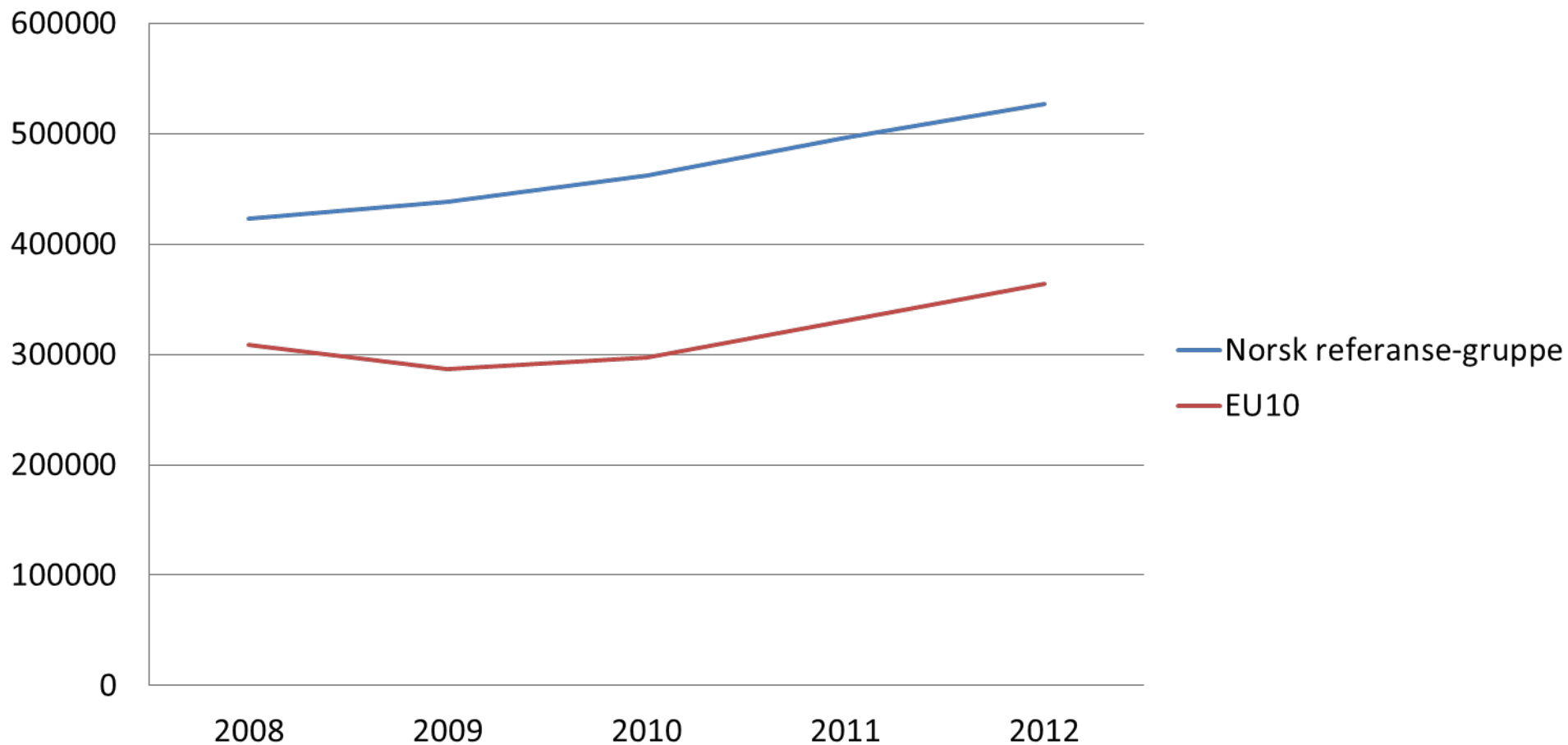
Familiestatus	2006 (N=510)	2010 (N=501)	Endring
Har ingen partner	28 %	28 %	0 pp
Partner bor i Polen	48 %	30 %	- 18 pp
Partner bor i Norge	24 %	42 %	+ 18 pp
Total	100 %	100 %	
Bosituasjon	2006	2010	Endring
Bor alene	22 %	20 %	- 2 pp
Bor med venner/kolleger/andre	58 %	27 %	- 31 pp
Bor med partner/familie	20 %	52 %	+ 32 pp
Total	100 %	100 %	

Økonomisk assimilering?

- Vi velger ut arbeidsinnvandrere som kom i perioden 2005-2007 og som har blitt værende siden
- Så følger vi deres utvikling i arbeidsmarkedet fram til 2012, og sammenlikner med en aldersjustert sammenlikningsgruppe uten innvandrerbakgrunn

Inntektsassimilering?

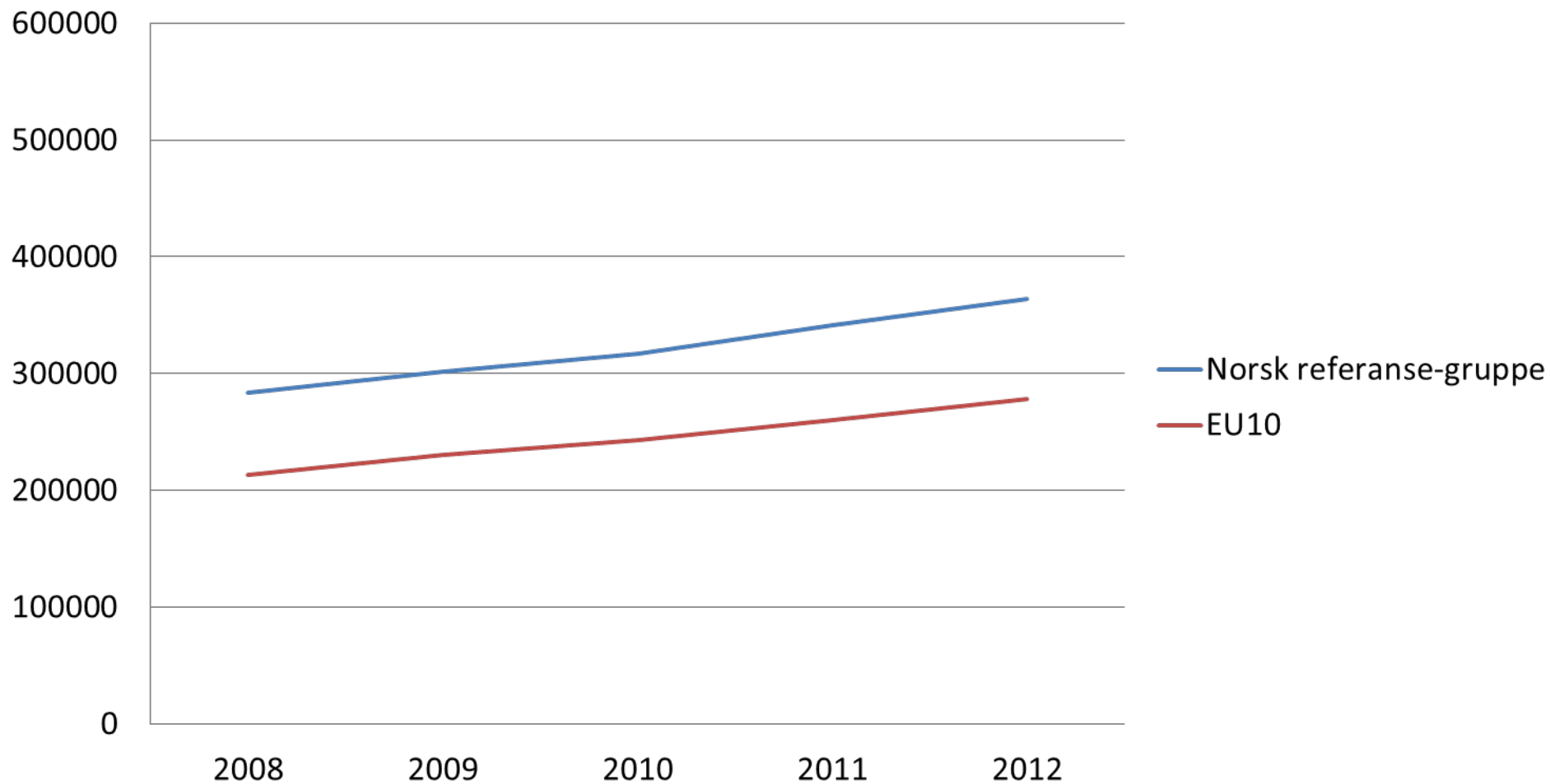
Menn

Utvikling i relativ inntekt 2008-2012: 73,0 % → 69,1 %

Inntektsassimilering?

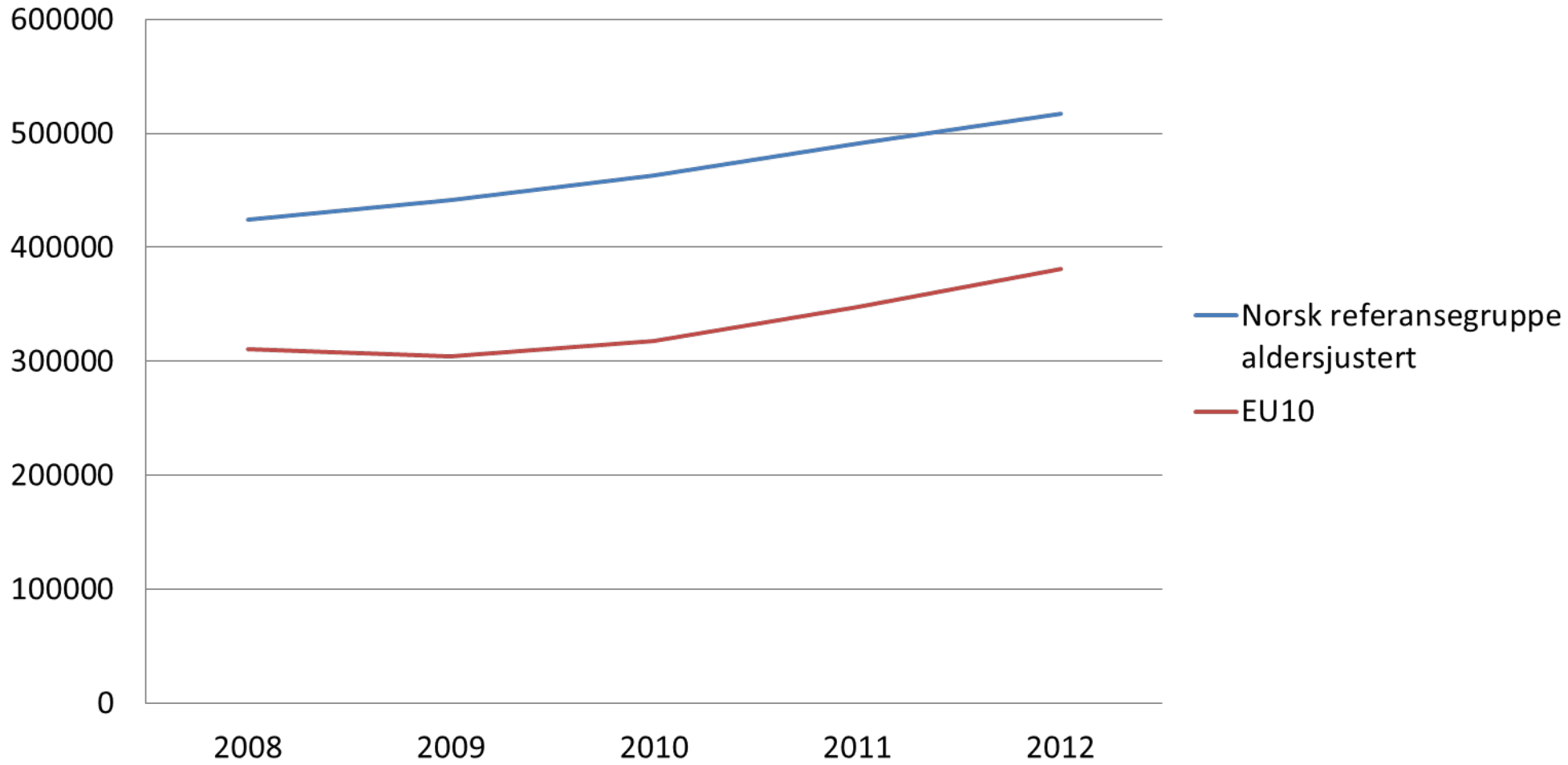
Kvinner

Utvikling i relativ inntekt 2008-2012: 75,3 % → 76,5 %

Inntektsassimilering?

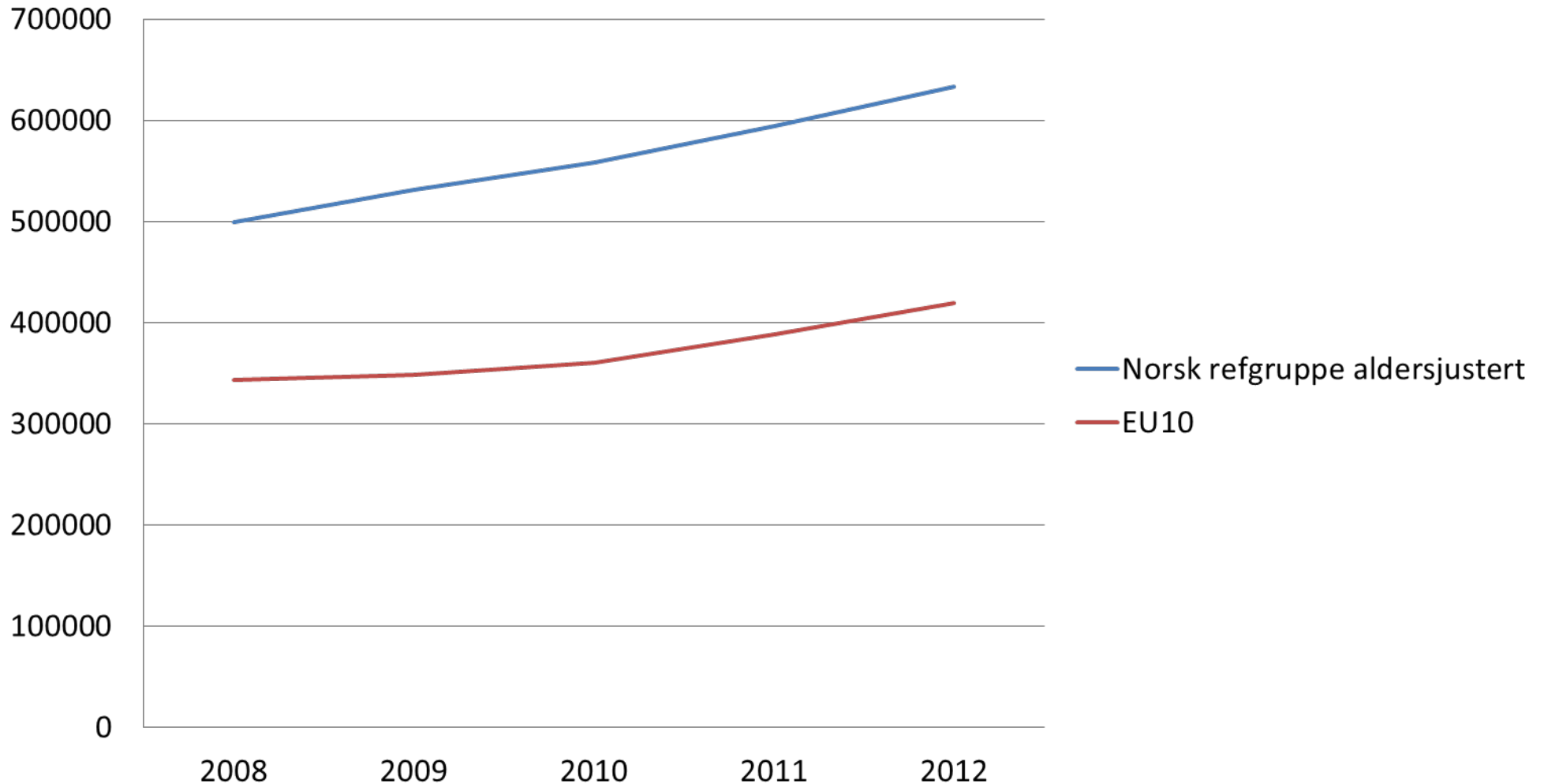
Bygg og anlegg

Utvikling i relativ inntekt 2008-2012: 73,3 % → 73,7 %

Inntektsassimilering?

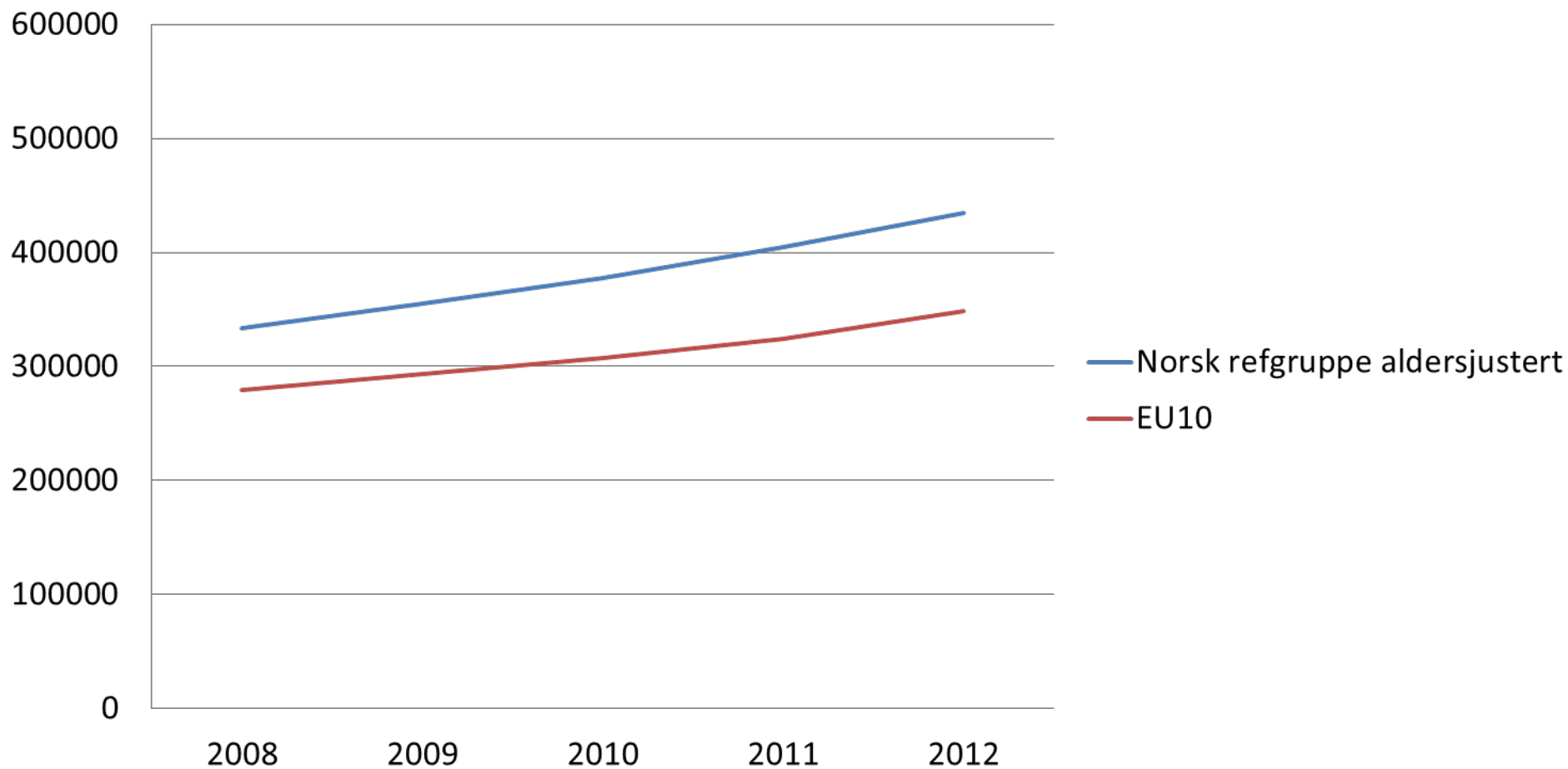
Industri og petroleum

Utvikling i relativ inntekt 2008-2012: 68,8 % → 66,2 %

Inntektsassimilering?

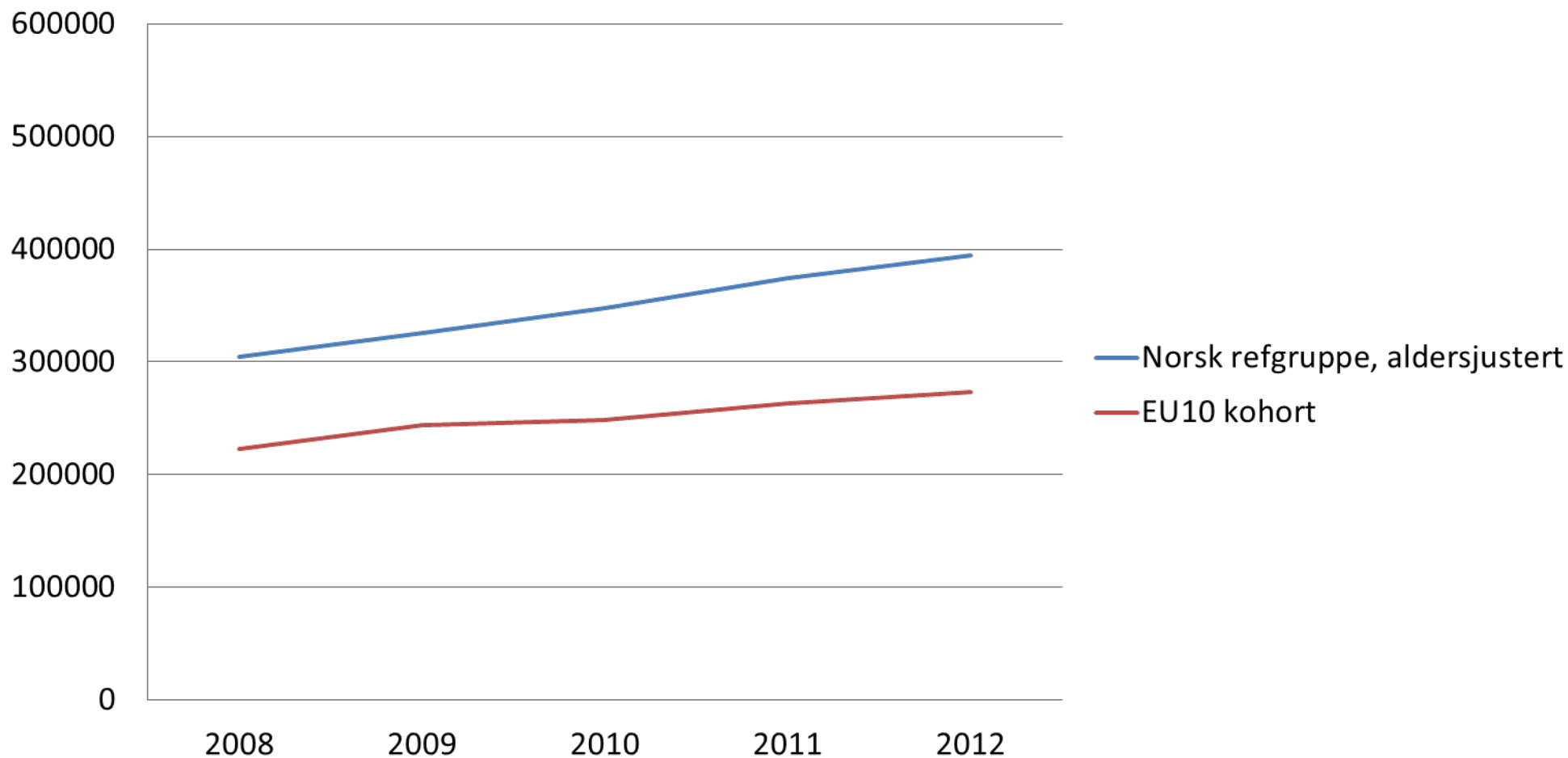
Hotell og restaurant, transport

Utvikling i relativ inntekt 2008-2012: 83,7 % → 80,3 %

Inntektsassimilering?

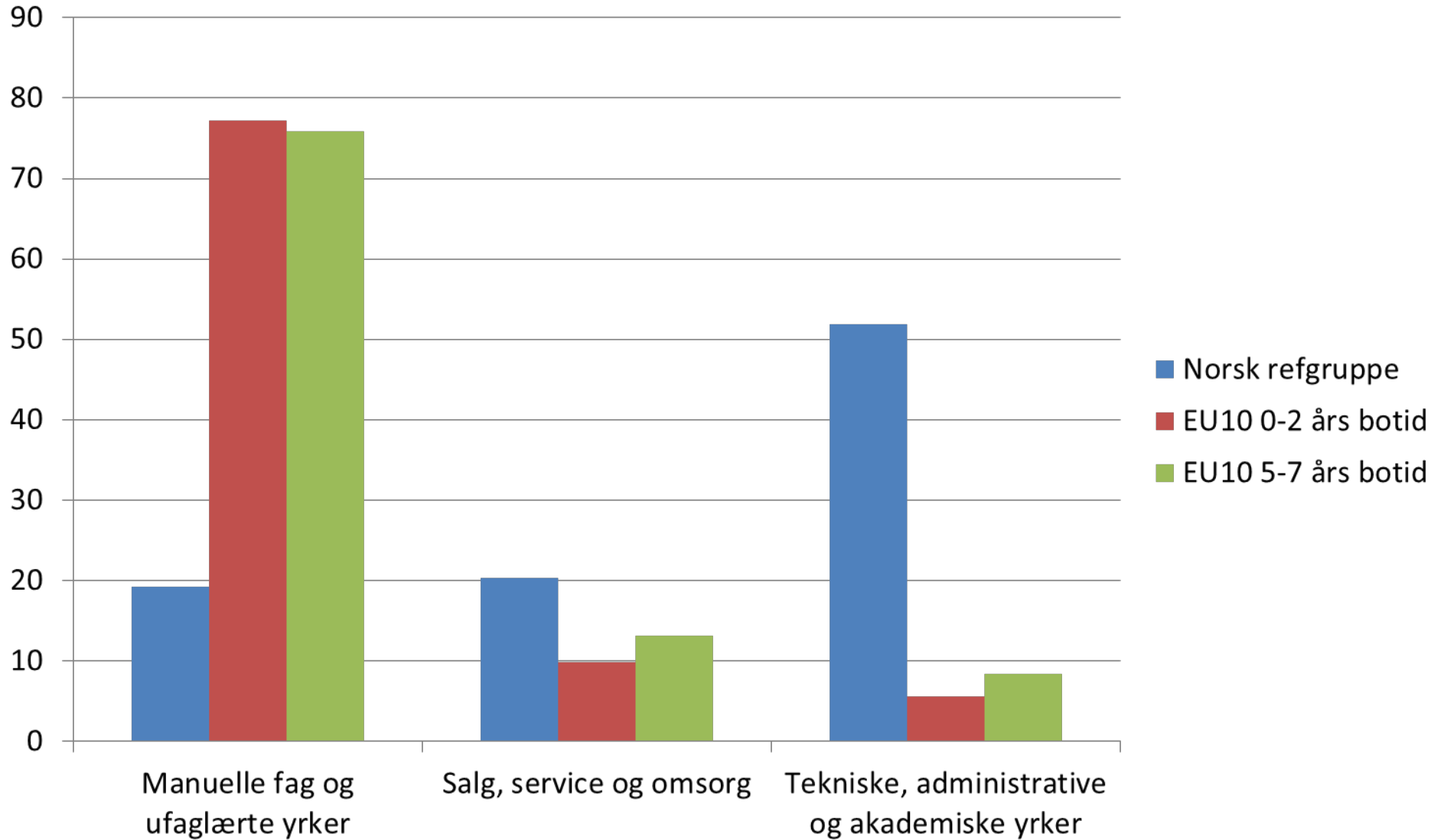
Renhold

Utvikling i relativ inntekt 2008-2012: 73,1 % → 69,4 %

Yrkesassimilering?

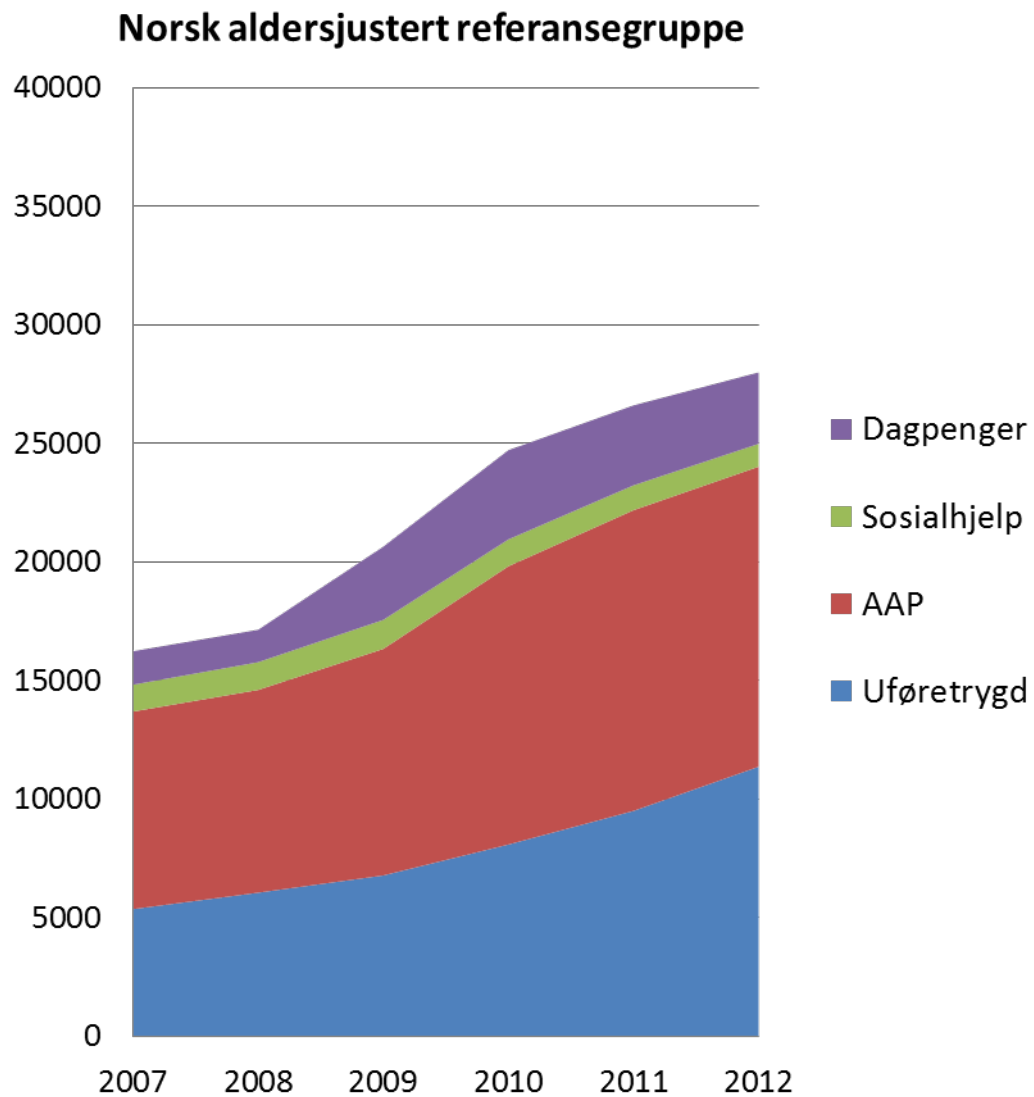
Svak integrasjon i arbeidsmarkedets randsoner...

Økende tendens til varig bosetting...

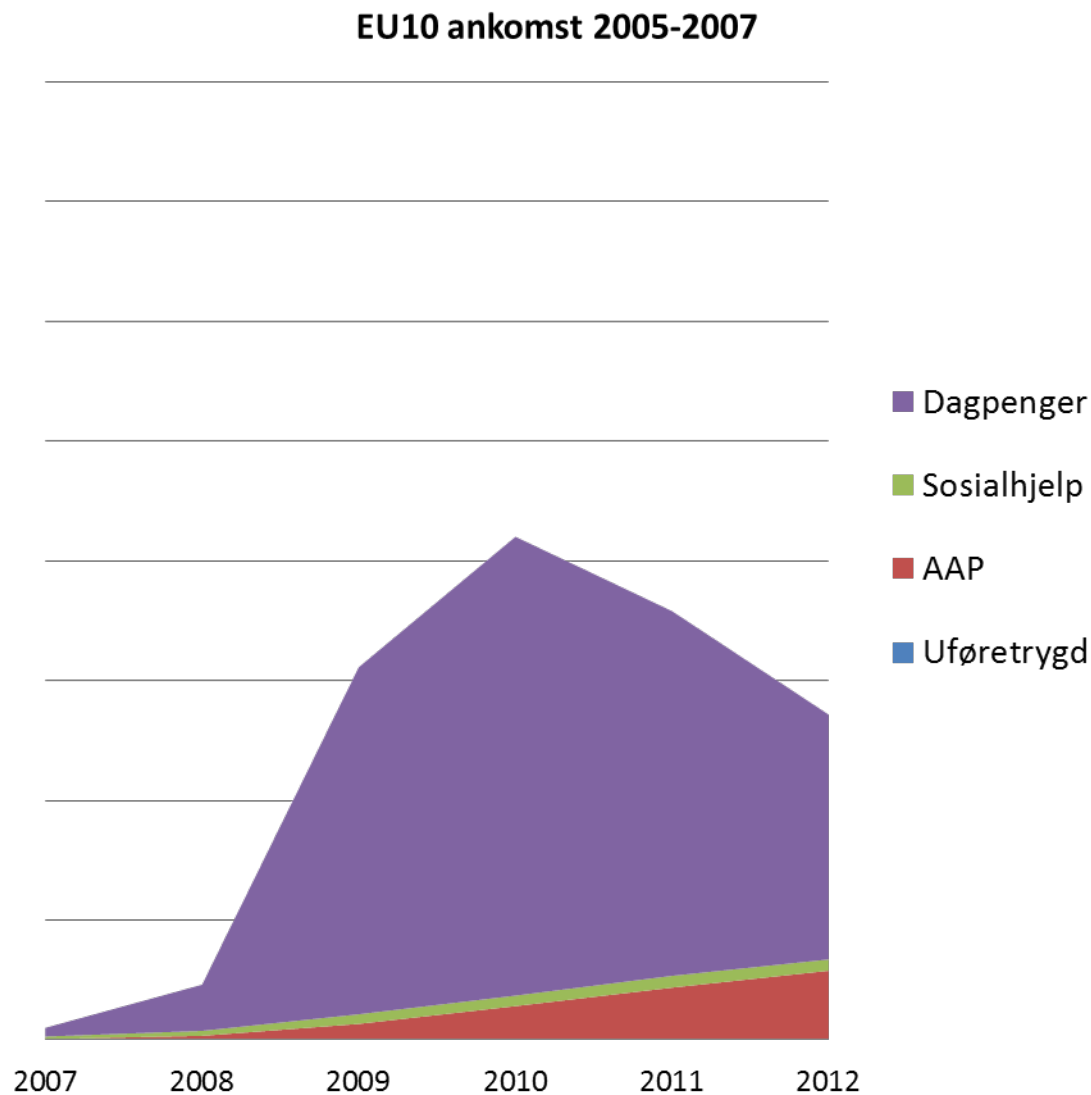
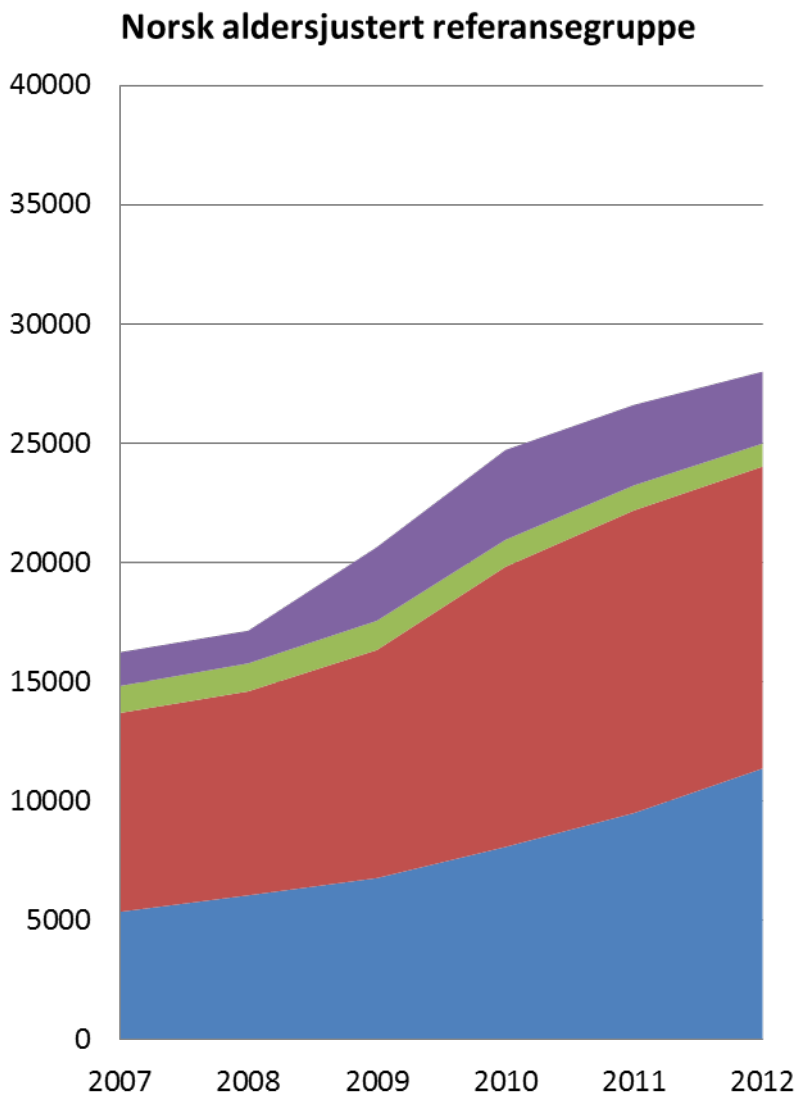
Men ingen tegn til økonomisk assimilering så langt...

Betyr det at arbeidsinnvandrerne står i fare for marginalisering og velferdsavhengighet?

Gjennomsnittlig forbruk av ulike velferdsytelser

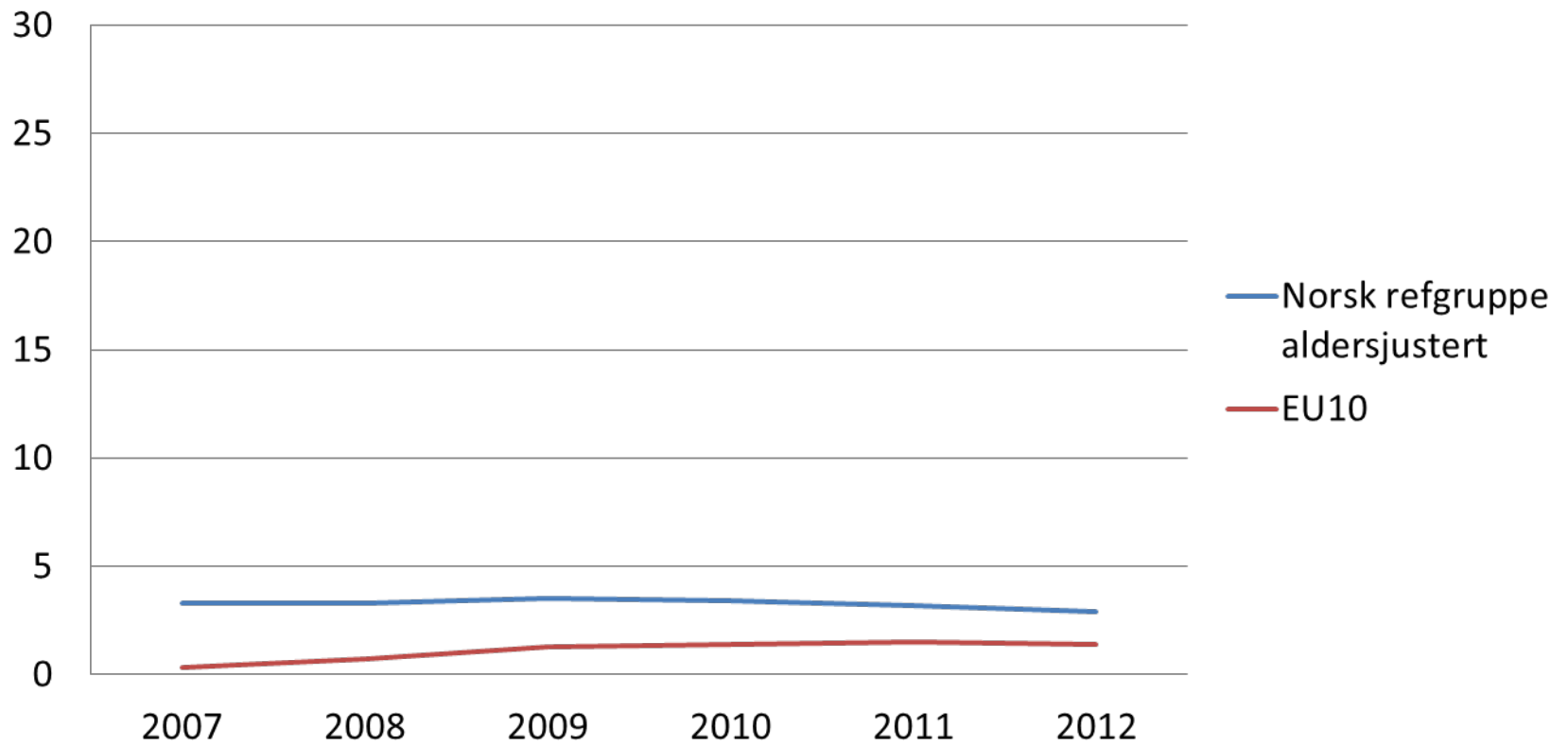

Gjennomsnittlig forbruk av ulike velferdsytelser

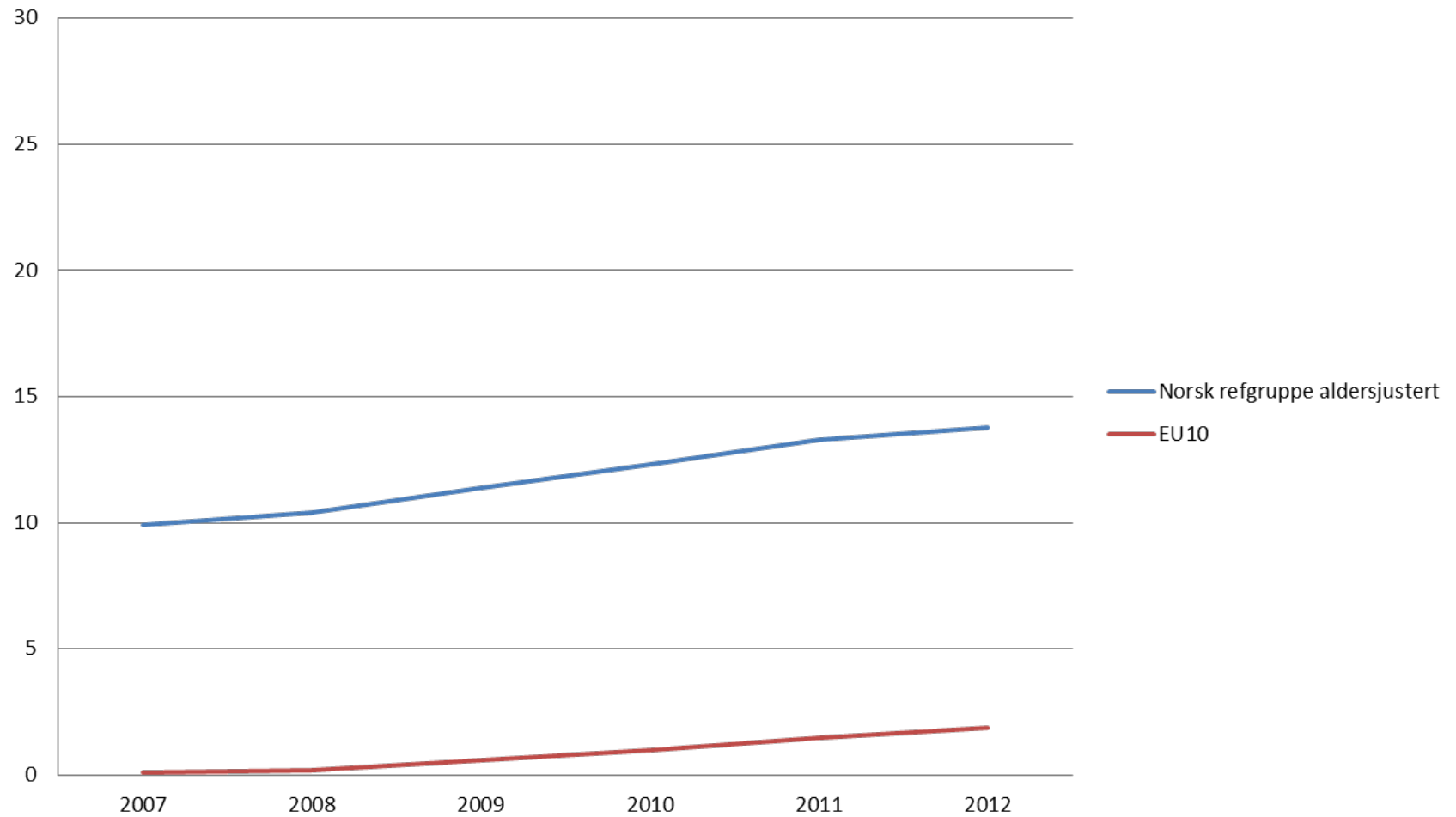
Andel som har...

Mottatt sosialhjelp i løpet av året

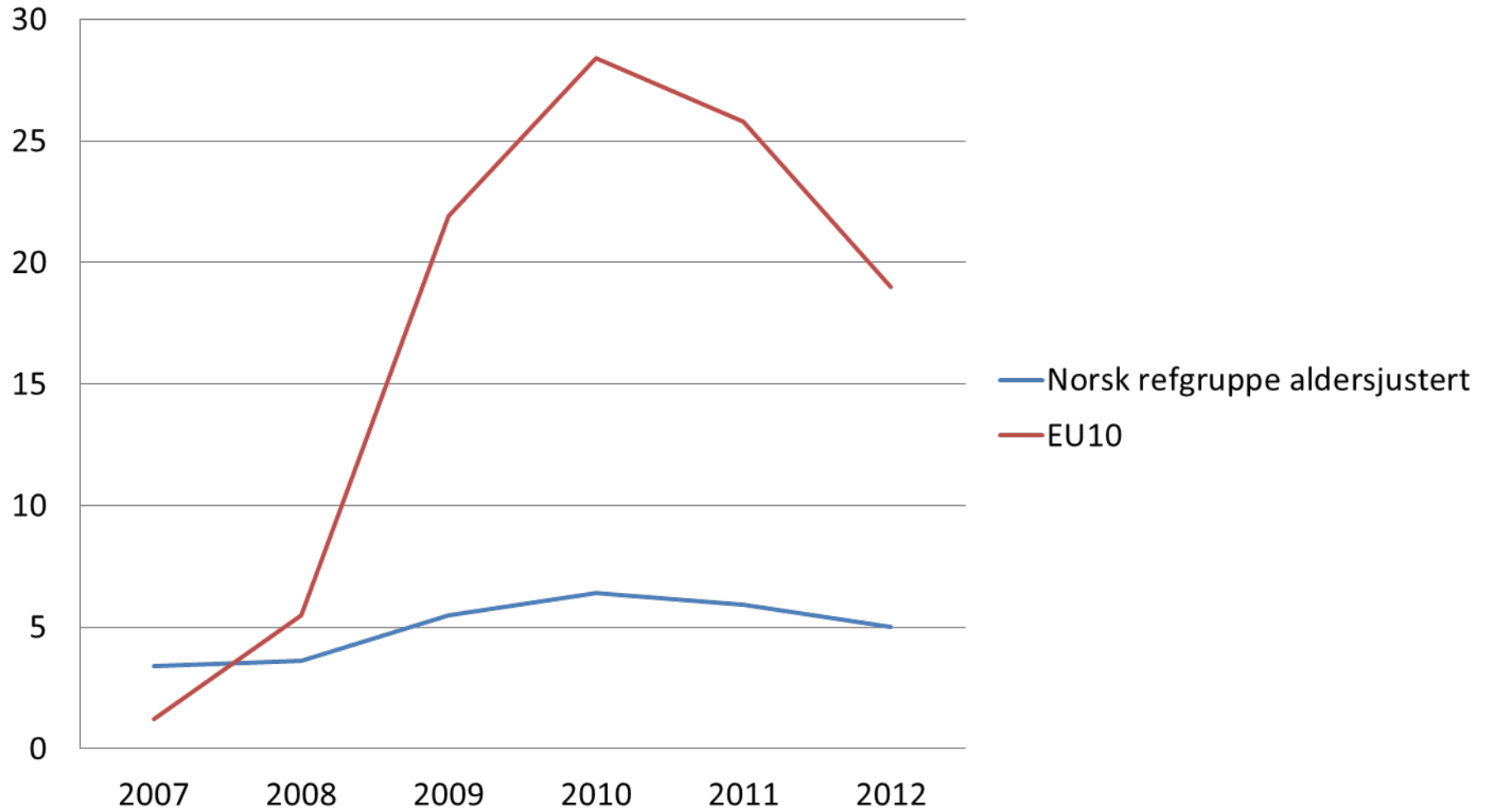
Andel som har...

Mottatt AAP eller uføretrygd i løpet av året

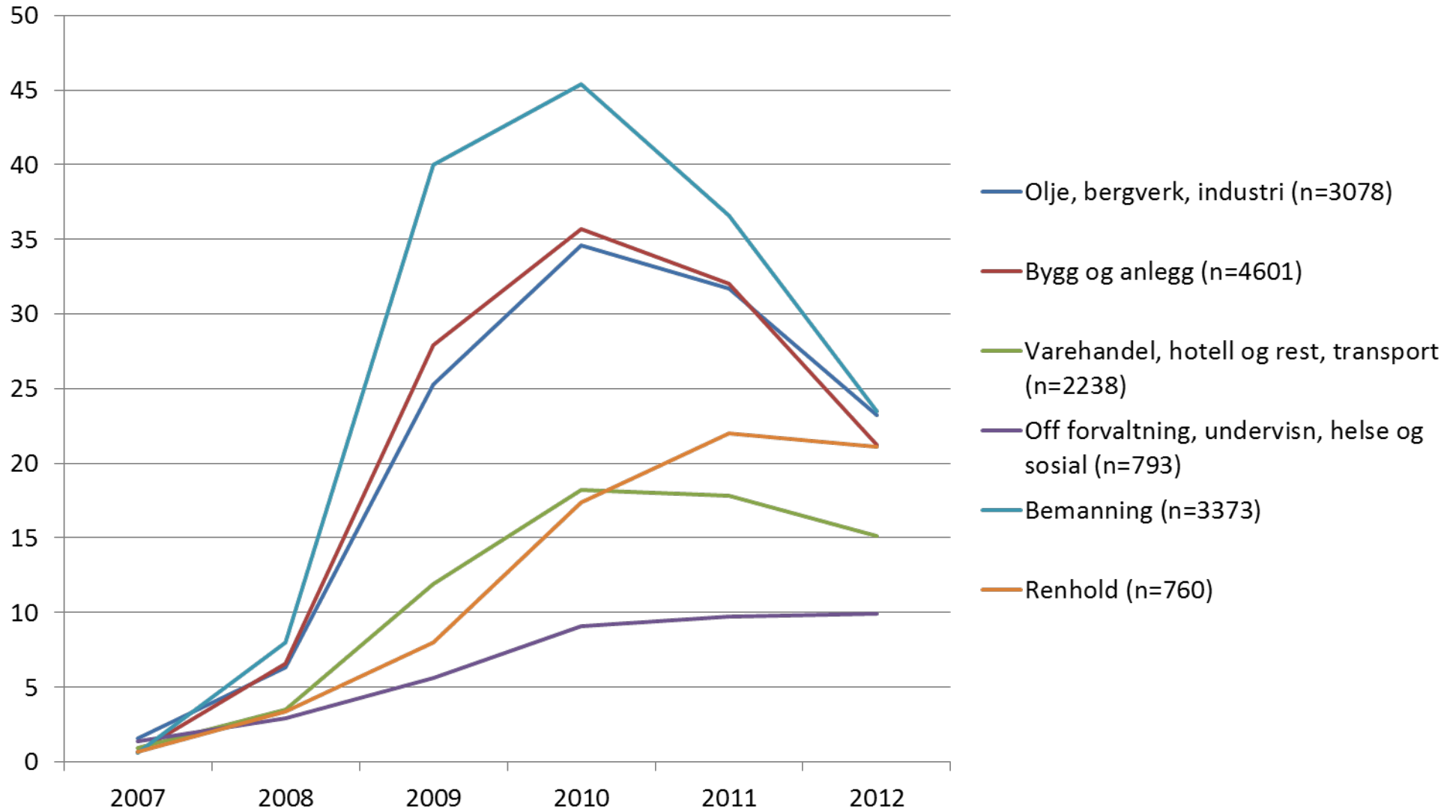

Andel som har...

Mottatt dagpenger i løpet av året

Andel som har...

Oppsummering så langt...

- Betydelig innslag av midlertidig og sirkulær migrasjon, men økende tendens til bosetting
- Relativt svak integrasjon i arbeidslivet og få tegn til økonomisk assimilering over tid
- Likevel ingen tegn til varig utstøting og velferdsavhengighet (så langt)
- Men betydelig periodevis utstøting og ledighet: «svingdør mellom byggeplass og NAV-kontor»
- «*Velferdssubsidiert fleksibilisering*» i migrantintensive deler av arbeidslivet

Hva påvirker arbeidsinnvandrernes økonomiske integrasjon?

- Medbrakte ressurser fra hjemlandet (utdanning, mm.)
- Mulighetsstrukturer i mottakerlandet (bistand og barrierer)

Utdanningsnivå: En mellomkompetent innvandrergruppe

		Befolkning 25-49 år*		Polske innvandrere i Oslo 2010**		
		Menn	Kvinner		Menn	Kvinner
Maks grunnskole	Grunnskole	19	17			
	Uoppg./ikke fullf.	6	4			
	Total	25	21	Grunnskole	2	1
Videregående skole				Allmenn vgs	15	26
				Yrkesfaglig utd.	44	22
				Teknisk fagutd.	28	23
	VGS	42	32	Total	87	71
Høyere utdanning	Kort	22	36			
	Lang	11	11			
	Total	33	47	Høyere utdanning	11	28

*Kilde: SSBs utdanningsstatistikk

**Kilde: Polonia i Oslo 2010, Fafo

Mulighetsstrukturer (i arbeidslivet)

- Muligheter for språklæring
- Mulighet for å få uttelling for medbragt kompetanse
- Diskriminering – stereotypiske ansettelsespraksiser
- Grad av *dualisering* – finnes det karriereveier fra «periferi» til «kjerne»?

Politisk handlingsrom

(dersom man ønsker å fremme arbeidsinnvandrernes økonomiske integrasjon i Norge)

- Kompetansefremmende tiltak
  - Språkopplæring
  - Godkjenningsordninger for utenlandsk utdanning

- Regulering av arbeidslivets strukturer
  - Minstelønnsregulering
  - Regulering av bemanningsindustrien/ midlertidighet